

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **Ing. arch. M. S.**, proti žalovaným: **1) Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, a **2) Ministerstvo pro místní rozvoj**, se sídlem Staroměstské náměstí 6, Praha 1, ve věci ochrany před nezákonným zásahem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2013, č. j. 6 A 40/2012 - 48,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Návrh na obnovu řízení **s e o d m í t á .**
- III.** Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá v záhlaví označené usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 8. 1. 2013, kterým městský soud v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaných správních orgánů stěžovateli výrokem I. nepřiznal osvobození od soudních poplatků a výrokem II. zamítl jeho žádost o ustanovení zástupce.

Městský soud v odůvodnění svého usnesení poměřoval majetkové poměry stěžovatele vzhledem k výši soudního poplatku za žalobu na ochranu před nezákonným zásahem právních orgánů, který činí 2 000 Kč. Soud konstatoval, že měsíční příjmy stěžovatele činí 23 000 Kč, a požadovaný poplatek tak dosahuje o něco méně než jedné desetiny jeho měsíčního příjmu. Soud dále vyšel z obsahu prohlášení stěžovatele o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech a čestného prohlášení stěžovatele, ve kterých uvedl, že žije sám, pravidelné měsíční výdaje vyčíslil na částku 11 000 až 14 000 Kč, nevlastní majetek větší hodnoty a vůči otci má dluh ve výši 50 000 Kč z titulu půjčky, jejíž splatnost nebyla určena a stejně nebyla určena výše měsíčních splátek. Na základě uvedeného dospěl soud k závěru, že stěžovateli zbývá každý měsíc

po odečtení výdajů částka 9 000 až 12 000 Kč, a v možnostech a schopnostech stěžovatele tedy je zaplatit soudní poplatek ve výši 2 000 Kč. Soud proto neshledal podmínky pro částečné osvobození od soudních poplatků ani zvlášť závažné důvody pro přiznání úplného osvobození od soudních poplatků. S ohledem na uvedený závěr a znění ustanovení § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), rozhodl městský soud rovněž o tom, že nejsou splněny podmínky pro to, aby byl stěžovatel ustanoven zástupce.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel kasační stížnost, ve které namítal, že byla porušena jeho lidská práva, právní tradice či zvyklosti a především základní procesní zásady. Uvedl, že pravdivě a včasně vyplnil a doložil formulář, který mu byl městským soudem zaslán, a doplnil jej vlastním čestným prohlášením. Namítá, že nedostatek finančních prostředků doložil na předepsaném formuláři, a jeho zákonem stanovená povinnost tak byla naplněna. V případě, že městský soud nadále požadoval doložení či doplnění uvedených skutečností, měl jej o tom přiměřeným způsobem poučit a zároveň umožnit hájit odpovídajícím způsobem svá práva.

Žádný ze žalovaných se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud považuje především za nezbytné uvést, že netrval, pokud jde o podmínky řízení o kasační stížnosti, na zaplacení soudního poplatku a ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupný na www.nssoud.cz).

Stěžovatel přesto zdejší soud požádal o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud však v projednávané věci s ohledem na obsahovou srozumitelnost kasační stížnosti nedospěl k závěru o nezbytné potřebě zastoupení stěžovatele v kasačním řízení, a jeho žádost proto usnesením ze dne 10. 5. 2013, č. j. 9 As 10/2013 - 26, zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že není důvodná.

Městský soud při posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků vycházel z předloženého prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech (dále jen „prohlášení o poměrech“) ze dne 26. 9. 2012, ze kterého vyplývá, že podniká v oblasti inženýrské činnosti a technického poradenství. Za rok 2011 činil jeho příjem po odečtení daně 115 000 Kč a v současnosti pobírá bez smlouvy 11 000 Kč měsíčně. Stěžovatel nepobírá žádné dávky hmotného a sociálního zabezpečení. Své pravidelné měsíční výdaje (na sociální a zdravotní

pokračování

pojištění, místní poplatky, nájemné a potraviny) vyčíslil optimálně na částku 13 000 Kč až 14 000 Kč. Přílohou prohlášení o poměrech učinil kopii přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2011, ve kterém je vyčíslen základ daně ve výši 46 000 Kč a celková daňová povinnost ve výši 6 900 Kč, a dále čestné prohlášení, na jehož obsah v prohlášení o poměrech blíže odkazoval.

Městskému soudu bylo následně dne 21. 12. 2012 doručeno čestné prohlášení stěžovatele, ve kterém ke svým majetkovým poměrům doplnil, že jeho aktuální pravidelné měsíční příjmy jsou tvořeny příjmem z podnikání i ze zaměstnání. Aktuální měsíční příjmy stěžovatele činí 11 000 Kč měsíčně za technický dozor na stavbě a zároveň je od října roku 2012 již i zaměstnán, přičemž jeho mzdový výměr je stanovený na částku základní mzdy ve výši 8 000 Kč hrubého příjmu měsíčně s právem na další příplatky a prémie. Do budoucna předpokládá, že by se tento příjem mohl zvýšit přibližně na částku 12 000 Kč měsíčně čistého příjmu, možná mírně vyšší. Celkově tedy shrnul, že po dobu několika nadcházejících měsíců by jeho příjmy mohly pohybovat ve výši okolo 23 000 Kč měsíčně. Po skončení zakázky nicméně předpokládá své příjmy jen ve výši 12 000 Kč. Své pravidelné měsíční výdaje vyčíslil na částku 11 000 až 14 000 Kč měsíčně. Doplnil, že nevlastní žádný majetek větší hodnoty a má dluh vůči svému otci ve výši 50 000 Kč.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je ochrana účastníka řízení, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků pak soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem.

Soud při rozhodování o osvobození od soudních poplatků tedy přihlíží nejen k majetkovým poměrům žadatele, ale také k výši soudního poplatku. Při hodnocení majetkových poměrů žadatele je třeba zohlednit nejen výši jeho příjmů a množství disponibilních finančních prostředků, ale rovněž k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit. Rozhodnutí o žádosti pak musí vždy vycházet z konkrétního posouzení naplnění výše uvedených podmínek a musí odpovídat tomu, aby žadateli nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv než cestou soudní. Vždy je však nutno přihlížet i ke konkrétním možnostem žadatele opatřit si finanční prostředky. Zhodnocení všech rozhodných okolností, které vypovídají o poměrech žadatele, je věcí úvahy soudu a promítá se do jeho závěru, zda je žadatel s ohledem na své poměry schopen zaplatit soudní poplatky.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že městský soud se majetkovými poměry stěžovatele podrobně zabýval a jeho aktuální majetkovou situací ve vztahu k výši soudního poplatku důsledně vážil a postupoval tak zcela v intencích ustálené soudní judikatury. Na základě komplexního posouzení potom městský dospěl k závěru, že důvody pro osvobození od soudních poplatků nejsou dány. Nejvyšší správní soud se s těmito právními závěry plně ztotožňuje. Nejvyšší správní soud v žádném případě nehodlá nijak zlehčovat finanční situaci stěžovatele, která je jistě ztížená i problémy s nalézáním pracovního uplatnění, nicméně za dané situace

neshledal zdejší soud v hodnocení majetkových poměrů městským soudem ve vztahu k nároku na osvobození stěžovatele od soudního poplatku žádné pochybení.

Ve vztahu k žádosti o ustanovení zástupce správně uvedl již městský soud, že podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. lze ustanovit navrhovatelí zástupce, kterým může být i advokát, pokud jsou splněny předpoklady, aby navrhovatel byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Z uvedeného ustanovení vyplývá přímá návaznost splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. na možnost ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Jak Nejvyšší správní soud uvedl ve svém rozsudku ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77 (dostupné na www.nssoud.cz), „*příznané osvobození od soudního poplatku je výchozím předpokladem pro prominutí dalších nákladů řízení. (...) Stejně tak jako osvobození od soudních poplatků, tak i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků tak vylučuje i právo na bezplatné zastoupení.*“ Vzhledem k tomu, že městský soud neshledal podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků, nebyla splněna ani podmínka pro ustanovení zástupce soudem ve smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s.

Podáním ze dne 20. 5. 2013, doručeným zdejšímu soudu dne 5. 6. 2013, rozšířil stěžovatel podanou kasační stížnost o návrh na obnovu řízení vedeného pod sp. zn. 8 Aps 3/2011. Nejvyšší správní soud konstatuje, že se jedná o řízení o kasační stížnosti stěžovatele, které bylo rozsudkem ze dne 28. 12. 2011, č. j. 8 Aps 3/2011 - 256, pravomocně skončeno. Obnova řízení proti rozhodnutí o kasační stížnosti není výslovně ze zákona přípustná (§ 114 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto postupem podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. návrh na obnovu řízení pro nepřípustnost odmítl.

Stěžovatelem uplatněné kasační námitky nebyly ve vztahu k napadenému usnesení městského soudu shledány důvodnými, v řízení nebyly shledány ani jiné nedostatky, ke kterým Nejvyšší správní soud dle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlíží z úřední povinnosti, kasační stížnost byla proto v souladu s § 110 odst. 1, větou poslední, s. ř. s. zamítnuta.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaným, jak vyplývá z obsahu spisu, náklady v tomto řízení nevznikly, Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. června 2013

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu